

PLÁNOVÁNÍ V OBLASTI POVODÍ ODRY

Zapojení zainteresovaných stran

Prováděcí dokument

Pořizovatel: Povodí Odry, státní podnik, Varenská 49, 701 26 Ostrava

Zpracovatel: Pöyry Environment a.s., Botanická 834/56, 602 00 Brno

Číslo zakázky: 05 166

Datum zpracování: duben 2006

PROVÁDĚCÍ DOKUMENT
PRO ZAPOJENÍ ZAJINTERESOVANÝCH STRAN
do procesu plánování v oblasti povodí

V návaznosti na požadavky Rámcové směrnice pro vodní politiku 2000/60/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 23. října 2000 na zapojení veřejnosti a zainteresovaných subjektů do plánování v oblasti vod, dále ve smyslu ustanovení hlavy IV, § 23 až 26, zákona o vodách č. 254/2001 Sb., vyhl. č. 142/2005 Sb. o plánování v oblasti vod a s odkazem na Společnou strategii k implementaci Rámcové směrnice a Strategii zapojení veřejnosti do procesu plánování v oblasti vod, podporující hledisko demokratizace procesu plánování v oblasti vod, subsidiarity při plánování a harmonizaci způsobů zapojení uživatelů vody a veřejnosti do procesu plánování v oblasti vod, navrhuje se tento prováděcí dokument.

1. Vymezení pojmů

Účast veřejnosti

Umožnění veřejnosti ovlivňovat výsledek plánů a pracovních procesů.

Veřejnost

Jedna nebo více fyzických nebo právnických osob a jejich sdružení, organizace nebo skupiny.

Široká veřejnost

Představitelé veřejnosti, kteří mají pouze omezený zájem na určité otázce a omezený vliv na její výsledek. Jejich společný zájem a vliv však může být významný.

Zajímavovaná strana

Jakákoli osoba, skupina nebo organizace, která má nějaký zájem na určité otázce buď proto, že je jí přímo ovlivněna, nebo proto, že její výsledek může do určité míry ovlivnit. Může to být také ta část veřejnosti, která si zatím není vědoma toho, že bude danou otázkou ovlivněna (např. jednotlivci, malé nevládní organizace a společnosti apod.)

Konzultace

Nejnižší úroveň účasti veřejnosti, kdy dokumenty jsou k dispozici pro písemné připomínky. Názory mohou být získávány také např. formou dotazníků nebo při veřejných slyšeních.

Aktivní zapojení

Vyšší úroveň účasti veřejnosti než konzultace. Zajímavované strany budou vyzvány, aby se aktivně podílely na procesu přípravy plánů povodí formou diskusí o jednotlivých otázkách a příspěvků k jejich řešení.

Účast veřejnosti na přípravě plánů povodí

1. Účel účasti veřejnosti

Hlavním účelem účasti veřejnosti na procesu plánování je umožnit veřejnosti ovlivňovat výsledek plánování a pracovních procesů, budovat povědomí o enviromentálních otázkách, získat souhlas větší části veřejnosti s navrhovanými plány a její závazek tyto plány dodržovat.

2. Formy účasti veřejnosti

Veřejnost se bude podílet na přípravě plánů oblasti povodí třemi hlavními formami:

- a) **aktivním zapojením** (přímá a aktivní spolupráce zainteresovaných stran na procesu plánování
- b) **konzultacemi** ve třech krocích procesu přípravy plánů
- c) **přístupem k základním informacím**

3. Informování a konzultace s veřejností

Základem pro jakoukoli podobu účasti veřejnosti je **poskytování informací**. Veřejnost včetně uživatelů vody je informována o jednotlivých fázích zpracování plánu zveřejněním vybrané části plánu s možností podávání připomínek ve lhůtě 6 měsíců ode dne zveřejnění. Podávání připomínek je jednou z forem konzultace. Zveřejnění se týká těchto částí plánu:

- a) *časový plán a program prací pro zpracování plánu oblasti povodí,*
- b) *předběžný přehled významných problémů nakládání s vodami zjištěných v oblasti povodí, včetně výchozího vymezení silně ovlivněných vodních útvarů a výchozích návrhů zvláštních cílů ochrany vod*
- c) *návrh plánu oblasti povodí obsahující návrhy programů opatření, včetně návrhu časového plánu jejich realizace a odhadu finančních nákladů a strategie jejich financování. Pro každé opatření se uvede i jeho očekávaný účinek. V programech opatření se zvláště uvede seznam opatření zajišťujících nebo podporujících veřejné zájmy*
 - k naplnění cílů ochrany vod
 - pro ochranu před povodněmi a dalšími škodlivými účinky vod
 - pro plnění požadavků na vodohospodářské služby
- d) *zpráva o vyhodnocení připomínek s přehledem podaných připomínek a změnami, které byly v jejich důsledku provedeny v návrhu plánu oblasti povodí. Zpráva bude zveřejněna po dobu 30 dnů již bez možnosti podávání dalších připomínek.*

Konzultace s veřejností umožní přímou reakci na návrhy pořizovatelů plánu oblasti povodí. Zajistí přímou spoluúčast na procesu plánování formou písemných připomínek, doporučení, návrhů, oponentur apod. a tím zapojení veřejnosti již před přijetím opatření a konečných rozhodnutí. Tím se vytvoří předpoklady pro přiměřené přijetí jednotlivých výstupů plánu oblasti povodí. Konzultace ve formě připomínek musí být písemné, v průběhu zpracování budou ale také využívány ústní konzultace, které jsou mnohem aktivnější a dávají zainteresovaným stranám možnost vést dialog nebo diskusi s kompetentními úřady. Tyto ústní konzultace budou využívány na workshopech nebo konferencích.

4. Načasování účasti veřejnosti

Základní načasování zveřejňování částí plánu a možnosti podávání připomínek veřejností je dáno lhůtami dle § 25 odst.2 zákona č. 254/2001 Sb. o vodách. Lhůty jsou dále upřesněny ve schváleném časovém plánu a programu prací pro Plán oblasti povodí Odry a veřejnost je s nimi seznámena při zveřejňování jednotlivých částí plánu formou oznámení o zveřejnění s adresou a termínem pro uplatnění připomínek.

Informace, vysvětlující a srozumitelně uvádějící důvody a cíle každé jednotlivé etapy procesu plánování včetně souhrnu závěrů a zdůvodnění přijatých řešení jsou poskytovány průběžně po celou dobu pořizování plánu oblasti.

5. Způsoby informování veřejnosti

a) Dokumenty jednotlivých etap - částí Plánu oblasti povodí Odry, uvedené v čl.3. se zveřejňují formou vystavení k veřejnému nahlédnutí v listinné podobě u Krajského úřadu Moravskoslezského kraje a Krajského úřadu Olomouckého kraje a u Povodí Odry, státní podnik, v elektronické podobě na portálu veřejné správy www.portal.gov.cz. Umístění na portál veřejné správy zajistí pořizovatel plánu, tj. Povodí Odry, státní podnik.

b) Oznámení o zveřejnění se vyvěšují na úředních deskách územně dotčených krajských úřadů a obcí a dále se publikují prostřednictvím portálu veřejné správy.

c) Podkladové dokumenty, využívané pro zpracování návrhu plánu oblasti povodí, dále údaje, které dokumentují postup zpracování, včetně výsledných dokumentů jednotlivých etap a jejich projednání, jsou po celou dobu přípravy, zpracování, schvalování a platnosti plánu veřejně přístupné. Evidování a ukládání materiálů k nahlédnutí je realizováno vždy u pořizovatele plánu oblasti povodí – Povodí Odry, státního podniku.

d) Základní a cíleně orientované informace, obsahově zaměřené na osvětu, vysvětlující a srozumitelně uvádějící důvody a cíle každé jednotlivé etapy procesu plánování včetně souhrnu závěrů a zdůvodnění přijatých řešení jsou poskytovány široké veřejnosti formou brožur a posterů, zajišťovaných Povodím Odry, státní podnik, dále formou účelových tištěných zpravodajů Krajských úřadů Moravskoslezského a Olomouckého kraje a informací, zveřejňovaných na webových stránkách krajských úřadů a Povodí Odry, státní podnik. Dále budou k informování veřejnosti využívány články v časopisech a sloupky v novinách, televizní a rozhlasové pořady.

6. Aktivní zapojení veřejnosti

Část veřejnosti, která se **aktivně** zapojí do procesu plánování, bude označována jako **zainteresovaná strana**. Může to být jakákoli osoba, skupina nebo organizace, která má určitý zájem na nějaké otázce buď proto, že je touto otázkou nějak ovlivňována, nebo proto, že má na řešení této otázky nějaký vliv. K zainteresovaným stranám se počítá i ta část veřejnosti, která si zatím není vědoma, že bude danou otázkou ovlivněna.

Aktivním zapojením veřejnosti a zainteresovaných stran se získají informace, podněty, návrhy a doporučení pro rozhodování o všech otázkách, souvisejících s plánováním v oblasti vod. Zainteresované strany budou mít vliv na kvalitu a celý průběh plánování a podíl na kompetenci a odpovědnosti.

7. Základní soubor zainteresovaných stran

A. Významní uživatelé vody – poskytovatelé vodohospodářských služeb:

- vlastníci a provozovatelé vodovodů a kanalizací,
- vlastníci a provozovatelé hlavních závlahových zařízení,
- správci drobných vodních toků,
- správci hlavních odvodňovacích zařízení.

B. Ostatní uživatelé vody – využívající povolení nakládání s vodami:

- fyzické a právnické osoby užívající vody:
 - v průmyslové výrobě,
 - v zemědělství,
 - k výrobě elektrické energie,
 - k chovu ryb, vodní drůbeže a vodních živočichů,
 - k rekreaci a vodním sportům.

C. Občané a obchodní firmy dotčení svými vztahy či zájmy k vodě:

- uživatelé povrchové vody k účelům plavby:
 - provozovatelé plavidel, přístavů a speciálních lodí.
- uživatelé povrchové vody ke sportu a rekreaci:
 - rekreační rybáři,
 - veřejnost užívající vodu ke koupání, sportu a rekreaci,
 - podnikatelé užívající vodu ke koupání, sportu a rekreaci.
- fyzické a právnické osoby:
 - podnikající na zemědělské půdě,
 - podnikající v živočišné výrobě,
 - podnikající v lesním hospodářství,
 - vlastníci zemědělské a lesní půdy;
- fyzické a právnické osoby potenciálně ohrožené povodněmi a dalšími nepříznivými účinky vod a riziky sucha:
 - vlastníci nemovitostí v záplavových územích,
 - osoby využívající individuální vodní zdroje,
 - obce
- osoby ovlivňované či potenciálně ohrožené vlivy vodních děl:
 - vlastníci nemovitosti v ochr. pásmech vodních zdrojů nebo vodních děl

D. Aktivní reprezentace občanské veřejnosti:

- osoby, sdružení a nestátní instituce a iniciativy s vyhraněnými ekologickými zájmy:
 - nestátní ekologická sdružení a iniciativy,
 - odborníci (organizace, zabývající se ochranou přírody, akademická obec, výzkumné ústavy apod.),
 - místní organizované skupiny (zemědělci, rybáři, vlastníci půdy apod.).

E. Veřejná správa

- ministerstva a jejich podřízené úřady,
- státní agentury,
- státní správa měst, obcí a regionů,
- samosprávy měst, obcí a regionů

8. Analýza zainteresovaných stran

Z praktických důvodů není možné aktivně zapojit všechny potenciálně zainteresované strany do řešení všech otázek. Proto pro efektivní řešení jednotlivých otázek je potřeba **provést výběr zainteresovaných stran**. Tento výběr bude založen na těchto faktorech :

- vztah zainteresované strany k řešené vodohospodářské otázce,
- rozsah a souvislosti, v nichž zainteresovaná strana jedná a koho zastupuje,
- forma jejich zapojení : kompetentní úředník, uživatel, dotčená osoba, odborník, vykonavatel opatření,
- kapacity, které mohou využít k zapojení,
- politické, sociální a environmentální okolnosti.

Analýza zainteresovaných stran - obecné vymezení a určení zájmových a cílových skupin a jejich utřídění do souborů je uvedeno v tabulce přílohy č.1.

V průběhu plánování bude mít analýza zainteresovaných stran několik fází a to podle okruhů, uvedených v posledním sloupci tabulky přílohy č.1. V každé fázi je třeba stanovit **rolí různých zainteresovaných stran a stupeň jejich zapojení**. Konečné rozhodnutí provede pořizovatel plánu ve spolupráci k příslušnými krajskými úřady.

8.3. Stupně zapojení zainteresovaných stran :

- *spolupráce* : zainteresovaný subjekt, který se zapojuje a aktivně přispívá k celému procesu
- *společné znalosti* : zainteresovaná skupina je zdrojem znalostí (odborníci)
- *společné informace*: zainteresovaná skupina, která se aktivně nepodílí na procesu, bude informována o postupu

9. Postup a opatření pro výběr účastníků aktivního zapojení :

Obecné vymezení a určení zájmových skupin a subjektů je potřeba konkretizovat a to tak, že budou označeny **již existující zainteresované subjekty** a bude stanoveno, jaké zájmy zastupují.

Pro tento výběr je potřeba provést zjišťování informací formou dotazníků a interakce.

9.1. Zpracování celkového přehledu zainteresovaných stran (veřejnosti).

- a) Dle prioritních okruhů komunikace ve vztahu k potenciálním vodohospodářským problémům, uvedených v tabulce přílohy č.1 a dle hledisek a důvodů věcného zapojení, uvedených v příloze č.2. , **pořizovatel Plánu oblasti povodí Odry tj. Povodí Odry, státní podnik** z příslušné skupiny souborů veřejnosti a uživatelů vody **zpracuje celkový přehled zainteresovaných stran (veřejnosti)**.
- b) Po provedeném vyhodnocení a utřídění možných účastníků se vypracuje **přehled potenciálních účastníků aktivního zapojení** podle souborů subjektů a podle možností jejich institucionálního zastupování (reprezentace).
- c) Tento přehled se formou **návrhu na zapojení veřejnosti** předloží **k projednání Komisi** pro plán oblasti povodí, která rozhodne, zda vybraní účastníci budou vyzváni ke spolupráci. Přitom je nutné, aby **zástupce příslušného krajského úřadu**, v jehož územní působnosti se navrhaný zástupce nalézá, dal v rámci Komise k výběru **své stanovisko**.
- d) Komise může sama vybrat institucionálního zástupce.

- e) Po kladném rozhodnutí o aktivním zapojení veřejnosti do procesu plánování se vybraným subjektům zašle dopis **s výzvou k účasti** .

Tato **výzva** (oslovení) bude vždy obsahovat :

- důvody a účel výzvy k účasti – co je předmětem plánování v oblasti vod
- důvod a účel aktivního zapojení účastníka
- problém, otázka, možné střety s veřejnými zájmy ve vztahu k oslovenému účastníkovi plánování – co je věcný důvod konkrétní výzvy k zapojování
- požadavek na **určení reprezentanta zapojovaného účastníka** :
 - buď bude sám zapojen bezprostředně svou delegovanou osobou
 - nebo ve své vnitřní struktuře vyhledá a zajistí účast odborné a v dané věci plně orientované jiné osoby.
- podmínky pro určeného reprezentanta:
 - účast těchto osob je dobrovolná, bez nároků na odměnu nebo finanční náhrady a jejím základním posláním je možnost příležitosti plně spolupracovat při plánování ve věci či otázce ve vztahu k vlastním zájmům a cílům vybraného subjektu zapojení
- předpoklad délky trvání očekávaného aktivního zapojení

Další podmínky aktivní účasti:

- případné odmítnutí aktivního zapojení (účasti) je přijímáno pořizovatelem plánu bez výhrad
- přijetím aktivního zapojení se :
 - na vybraný subjekt veřejnosti a uživatelů vody nepřenáší žádná spoluodpovědnost za vlastní proces plánování
 - osoba zastupující uživatele vody a veřejnost stává řádným účastníkem plánovacího procesu se všemi účinky a důsledky. Přitom se dále podílí na dílčích úkolech podle pokynů řídicí úrovně (managementu) plánování na Povodí Odry, státní podnik.
 - zastupující osoba se nestane členem Komise pro plánování v oblasti vod

Písemné vyjádření zapojeného zástupce

Po přijetí aktivního zapojení vždy zapojení zástupci nebo delegované osoby svým formalizovaným písemným vyjádřením sdělí, že :

- ve vnitřních strukturách zastupovaného subjektu zajistí svými silami a prostředky předávání zpráv, informací a písemností o výsledcích své praktické činnosti při aktivním zapojení do plánování
- všechny návrhy, opatření a rozhodnutí, učiněná v souvislostech aktivního zapojení účastníka nebudou později revidovány nebo zpochybněny jinými osobami zastupovaného subjektu

Ukončení činnosti

Po dokončení činnosti při pořizování Plánu oblasti povodí Odry v předmětné otázce, vyvolávající důvod pro aktivní zapojení účastníka do plánování, řídicí úroveň (management) plánování na Povodí Odry, státní podnik, uzavře účinkování zástupce a ukončí jeho aktivity při plánování.

Po vyjasnění zainteresovaných stran, které se aktivně zapojí, se k jednotlivým zainteresovaným stranám přiřadí konkrétní jména a adresa – kontakt. Po stanovení aktivních zainteresovaných stran se svolá s těmito stranami jednání – workshop, kde se jasně sdělí očekávaná úloha a zapojení v procesu plánování.

9.3. Organizace aktivního zapojení

Aktivní zapojení bude organizováno:

- dvoustrannými schůzkami
- řídicími nebo poradenskými skupinami

V rámci aktivního zapojení budou vykonávány tyto činnosti :

- a) Schůzky a workshopy s hlavními zainteresovanými stranami na začátku procesu, kde budou projednávány :
 - cíle
 - pracovní procesy (jak dosáhnout cílů) a rozhodnutí o jejich roli
 - předběžné podmínky pro jejich zapojení
 - dostupnost a významnost stávajících dat
 - plán komunikace
- b) Shrnutí znalostí a vnímání různých otázek (formou workshopů, panelů, dotazování, výjezdů do terénu)
- c) Analýza a struktura, rozhodování o charakteristikách
- e) Poskytnutí informací všem zainteresovaným stranám

10. Doporučená opatření a postupy pro zapojení veřejnosti do procesu plánování v oblasti vod:

- Určení úkolů a postupů pro formu informovanosti veřejnosti
- Návrh použitých komunikačních technik a návrh potřebných komunikačních nástrojů
- Návrh rozpočtu na zajištění úkolů a vybraných aktivit
- Určení úkolů a odpovědnosti za jejich plnění pro formu konzultace s veřejností
- Určení úkolů a odpovědnosti za jejich plnění pro formu aktivního zapojení účastníků do plánování

11. Hodnocení, informování o výsledcích : aktivního zapojení, informování veřejnosti a konzultací

11.1. Poskytování zpráv

Zprávy o účasti veřejnosti přinášejí do procesu účasti veřejnosti nezbytnou transparentnost a poskytují účastníkům zpětnou vazbu o tom, co se stalo s jejich připomínkami. Zprávy se proto předkládají nejen Komisi, ale i účastníkům procesu a to jednak během tohoto procesu, jednak po skončení určité aktivity. Zprávy budou poskytovat informace o celém procesu účasti veřejnosti počínaje způsobem, jakým jsou informace poskytovány a konče vlivem účasti veřejnosti a zainteresovaných stran na plán oblasti povodí.

11.2. Hodnocení účasti veřejnosti

Hlavním účelem hodnocení v souvislosti s účastí veřejnosti je zhodnotit, čeho bylo dosaženo a zda jednotlivé metody fungovaly dobře. Hodnocení se musí provádět průběžně během celého procesu, neboť na základě hodnocení může dojít k přehodnocení procesů a metod účasti veřejnosti.

Souhrnný rámec pro hodnocení procesu účasti veřejnosti :

- cíle
- souvislosti
- míra zapojení
- obsažnost a identifikace zainteresovaných stran
- metody a techniky
- inovace
- závazek využívat účast veřejnosti
- vstupní informace
- výstupní informace
- výsledky

12. Závěr

Aktivní zapojení veřejnosti je výhodné a nutné ke splnění plánovaných cílů v oblasti kvality vody jakožto významné součásti podpory trvale udržitelného rozvoje.

Cílem je využít znalosti a zkušenosti zainteresovaných stran v procesu plánování v oblasti vod a zajistit, aby zainteresované strany braly cíle jako závazné.